

*Serazhum V.I.
Zinchenko T.V.*

METHODS OF ASSESSING COMPETITIVE ADVANTAGES IN THE MARKET

The article deals with a methodology for assessing competitive advantages in the market. The advantages and disadvantages of the methods of their application. Multivariate analysis suggested that evaluation of competitive advantage.

Key words: methods, competitive advantages, assessments, strategies, integrated indicator.

---

*Круш П.В.
к.е.н., проф. НТУУ «КПІ»
Чередниченко О. О.
студентка ФММ НТУУ «КПІ»*

СУТНІСТЬ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено та наведено класифікацію методів і принципів діагностики фінансового стану підприємства за різними його рівнями, визначено місце і роль моделювання у фінансовому аналізі, згідно з існуючими класифікаціями, розглянуто основні види моделей, що використовуються в процесі діагностики фінансового стану підприємства; розкрито систему показників економічної діагностики.

Ключові слова: криза, діагностика, антикризове управління, фінансовий стан підприємства.

Вступ. За ринкових умов господарювання дослідження фінансового стану підприємств та визначення шляхів його поліпшення набуває особливого значення, оскільки стійкий фінансовий стан окремих суб'єктів господарювання є передумовою добробуту працівників підприємства, своєчасного і в повному обсязі виконання бюджету, стабілізації економіки країни загалом.

Значна кількість підприємств в Україні має незадовільну структуру капіталу та відчуває нестачу обігових коштів. За своєчасного розроблення та впровадження заходів, спрямованих на поліпшення фінансового стану в довготерміновому періоді, такі підприємства можуть збільшити свій майновий потенціал, відновити платоспроможність та прибутковість. Запобігання розвитку негативних кризових явищ на підприємстві є можливим тільки за систематичного забезпечення управлінського персоналу інформацією про поточний рівень фінансової стійкості та здатність

підприємства до подальшого розвитку. Таку фінансово-аналітичну інформацію потрібно отримувати за результатами оцінювання фінансового стану підприємства.

Питання діагностики фінансового стану підприємств розглядалися в працях зарубіжних науковців і практиків, зокрема: М.І. Баканова, І.Т. Балабанова, О.М. Волкової, М.Н. Крейніної, Д.С. Молякова, В.П. Привалова, В.М. Родіонової, Н.О. Русак, Р.С. Сайфуліна, Г.В. Савицької, М.О. Федотової, А.Д. Шеремета, А. Гропелі, Е. Нікбахта, Е. Хелферта та інші [5].

Вагомий внесок у розроблення теоретичних та методичних засад діагностики фінансового стану вітчизняних підприємств здійснили вчені-економісти: Є.М. Андрущак, М.Д. Білик, І.О. Бланк, О.М. Бандурка, К.В. Ізмайлова, В.О. Подольська, М.Г. Чумаченко, Г.О. Швиданенко, О.В. Яриш та інші.

Аналіз економічної літератури свідчить про наявність різноманітних тлумачень сутності фінансового стану та визначень фінансової стійкості, також немає єдиного погляду щодо групування та способу обчислення показників діагностики фінансового стану.

Постановка задачі. Метою дослідження є поглиблення методико-теоретичних засад діагностики фінансового стану підприємства.

Для досягнення поставленої мети було:

- проведено огляд наукової літератури та розкрито систему показників економічної діагностики;
- розглянуто основні завдання та підходи до діагностики фінансового стану підприємства;
- обґрунтовано механізм здійснення економічної діагностики.

Результати дослідження. Незважаючи на істотну багатоваріантність змісту терміну «діагностика», більшість авторів трактують її як розпізнавання стану об'єкта, що досліджується, як у ретроспективному, так і перспективному періодах.

Можна узагальнити трактування терміну різними авторами наступним чином: діагностика – це здатність розпізнавати стан та встановлювати діагноз обраного об'єкта за певними параметрам у будь-якому часі (минулий, теперішній, майбутній).

О.А.Сметанюк пропонує наступне визначення поняття діагностики фінансового стану підприємства: «Під діагностикою фінансового стану підприємства розуміється ідентифікація стану об'єкта через реалізацію комплексу дослідницьких процедур, направлених на виявлення домінантних факторів такого стану, симптомів та причин виникнення проблеми або можливих ускладнень, оцінку можливостей підприємства реалізувати стратегічні і тактичні цілі, підготовку необхідної інформаційної бази для прийняття рішення» [6].

Основним завданням діагностики фінансового стану є проведення комплексного аналізу, що забезпечить задоволення потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів.

Т.Г. Бень розглядає діагностику як оцінку фінансового стану підприємства за допомогою поглибленого та експрес-аналізу, які виявляють проблемні зони підприємства і причини їх виникнення [1].

Основною цільовою установкою діагностики фінансового стану є його оцінка і виявлення резервів стабілізації, поліпшення і зростання.

Інструментом оціночної діагностики виступають ряд спеціальних показників. В країнах з розвинутою ринковою економікою розроблені показники, які служать орієнтиром для діагностики фінансового стану підприємства загалом.

До них належать:

- коефіцієнт власності/незалежності (не нижчий 0,7);
- коефіцієнт позичкових коштів (не нижчий 0,3);
- співвідношення позичкових і власних коштів (не вище 1,0);
- коефіцієнт абсолютної ліквідності (не нижчий 0,2-0,25);
- проміжний коефіцієнт покриття (не нижчий 0,7-0,8);
- загальний коефіцієнт покриття (не нижчий 1,0).

Розгляд цих показників дає уявлення для аналітиків виробничо-комерційних підприємств про загальний рівень фінансового стану.

Основними завданнями діагностики фінансового стану є:

- дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними обіговими коштами;
- об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
- оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;
- аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Вважається, що діагностування фінансового стану та доцільно проводити в наступних формах:

- оцінка діяльності підприємства, що передбачає аналіз системи взаємопов'язаних показників, які характеризують ефективність діяльності з точки зору її відповідності стратегічним цілям;
- експрес-діагностика стану фінансового забезпечення діяльності підприємства, яка передбачає побудову та аналіз системи взаємопов'язаних показників, що характеризують загальний фінансовий стан та структуру забезпеченості фінансовими ресурсами діяльності підприємства;
- моніторинг фінансових показників, що передбачає поточну аналітичну діяльність та контроль обмеженої кількості показників, які характеризують результати фінансової діяльності з метою визначення негативних тенденцій в їх зміні та пошуку шляхів їх вирішення;
- рейтингова комплексна оцінка стану підприємства [3].

Дані діагностики фінансового стану підприємства дозволяють відображати ефективність виробничої діяльності, ліквідності та фінансової стабільності підприємств.

Основними етапами здійснення є:

1. Підготовчий (ухвалення принципового рішення про виконання діагностики; встановлення завдань діагностики; визначення ресурсного забезпечення здійснення діагностики).

2. Планування часу, ресурсів, бюджету.

3. Формування робочої групи, яка складається з провідних спеціалістів підприємства для здійснення діагностичного аналізу. У випадку залучення зовнішніх консультантів, вони належать до складу робочої групи.

4. Збір матеріалів для діагностичного аналізу (збір інформації, формування бази даних, оброблення результатів).

5. Аналітичне оброблення даних.

6. Порівняння отриманих результатів з базовими за кожним параметром окремо і за загальним обсягом інформації діагностичного аналізу.

7. Ухвалення рішення про необхідність і пріоритетність можливих управлінських рішень на підприємстві загалом та за окремими напрямками діагностування.

8. Реалізація управлінських рішень [2].

Діагностика стану діяльності підприємства повинна охоплювати:

– оцінку економічних результатів діяльності підприємства з позицій конкурентоспроможності продукції (робіт, послуг), рівня рейтингу підприємства, ділової активності та ділової репутації;

– діагностику витрат на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг), використання матеріальних ресурсів і стану їхніх запасів;

– діагностику стану і використання основних фондів;

– діагностику використання трудових ресурсів;

– діагностику фінансового стану підприємства і загрози банкрутства;

– оцінку екологічних наслідків діяльності підприємства;

– оцінку ефективності діяльності підприємства та основних чинників, які її визначають [4].

Отже, діагностику можна охарактеризувати як самостійну систему, що інтегрує аналітичну, контрольну, стимуляційну, індикативну, прогнозну, управлінську функції на рівні підприємства.

Висновки. В процесі дослідження та реалізації поставлених завдань було проаналізовано методико-теоретичні основи понятійного та категоріального апарату діагностики фінансового стану підприємства.

Отримані результати дозволяють зробити такі висновки:

– процес здійснення діагностики фінансового стану передбачає використання різних методів, прийомів, концепцій, але основою цього процесу є фінансово-економічний аналіз.

Інструментом оціночної діагностики виступають ряд спеціальних показників, таких як: коефіцієнт власності/незалежності; коефіцієнт позичкових коштів; співвідношення позичкових і власних коштів; коефіцієнт

абсолютної ліквідності; проміжний коефіцієнт покриття; загальний коефіцієнт покриття;

– діагностування фінансового стану та доцільно проводити в наступних формах: оцінка діяльності підприємства; побудову та аналіз системи взаємопов'язаних показників, що характеризують загальний фінансовий стан та структуру забезпеченості фінансовими ресурсами діяльності підприємства; моніторинг фінансових показників; рейтингова комплексна оцінка стану підприємства. Дані діагностики фінансового стану підприємства дозволяють відображати ефективність виробничої діяльності, ліквідності та фінансової стабільності підприємств.

До основних завдань діагностики фінансового стану підприємства відносять: дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства; об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства; оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку; аналіз ділової активності підприємства; визначення ефективності використання фінансових ресурсів;

– діагностика фінансового стану підприємства покликана забезпечувати комплексне виявлення, аналіз, ліквідування та прогнозування проблем підприємств з метою забезпечення прийняття випереджуючих управлінських рішень, спрямованих на досягнення стратегічних та тактичних цілей. Саме знання теоретичних засад діагностики (тобто знання принципів, методів, функцій та видів діагностики) дозволяє точно поставити діагноз та виявити причини будь-яких негативних або позитивних показників та тенденцій. А вміння діагностування фінансового стану дозволяє підприємству підтримувати стійкий його розвиток.

Перелік посилань

1. Бень Т.Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємств [Текст] // Фінанси України. – 2002, № 6. – С. 53-61.
2. Заярна Н.М. Сутність діагностики стану господарської діяльності підприємства [Текст] // Науковий вісник НЛТУ України. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип.20.14. – С.142-147.
3. Качмарик Я.Д. Підходи до діагностики фінансового стану підприємства [Текст] // Науковий вісник НЛТУ України. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип.20.2. – С.174-178.
4. Міценко Н.Г. Діагностика стану господарської діяльності підприємства [Текст] // Науковий вісник НЛТУ України. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.5. – С.223-227.
5. Найденко О.Є. Методика діагностики стану внутрішнього середовища підприємства [Текст] // Вісник Східноукраїнського нац. ун-ту ім. В.Даля. – 2005. – №2 (84). – С.162-170.
6. Сметанюк О.А. Діагностика в антикризовому управлінні // Науковий потенціал світу 2004 [Текст]/ Матеріали I Міжнародної науково-практ. конф. Маркетинг та менеджмент. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – Т. 15. – С. 47-48.
7. Шеремет А.Д. Теория экономического анализа [Текст] // Учебник-2-е изд., доп. - М: ИНФА-М., 2005 г.

Круш П.В.

К.э.н., проф. НТУУ «КПІ»

Чередниченко О. А.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

В статье исследована и приведена классификация методов и принципов диагностики финансового состояния предприятия по различным его уровням, определено место и роль моделирования в финансовом анализе, согласно существующим классификациям, рассмотрены основные виды моделей, используемых в процессе диагностики финансового состояния предприятия; раскрыта система показателей экономической диагностики.

Krush P.V., Cherednychenko O.A.

The paper investigated and a classification of methods and principles of diagnosis of the financial condition of the company on its various levels, the position and role modeling in financial analysis, according to existing classifications, the main types of models used in the diagnosis of the financial condition of the company; disclosed a system of indicators of economic status.

Сердюк Б.М.

канд. тех. наук, доцент НТУУ «КПІ»

Лежук А.А.

студентка ФММ, НТУУ «КПІ»

СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО ЗБИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В даній статті було розглянуто еколого-економічні збитки та їх вплив на макросередовище. Проаналізовано основні аспекти даного виду збитків.

Ключові слова: втрати, економічний збиток, забруднення, виробництво.

Вступ. Сьогодні особливої актуальності набуває визначення економічного збитку. Оскільки, найчастіше його виражають сумою основних локальних збитків, а саме: від погіршення здоров'я населення, комунальному господарству, промисловості, лісовому та сільському господарству.

Великий внесок у дослідження даної проблематики внесли О. Балацький [1], Писаренко В.Н., Писаренко П.В., Писаренко В.В [6] Г. О. Білявський, Ю. Д. Бойчук, К. Ф. Гофман Д. М. Колотило, Г. О. Черевко, Л. І. Салюк, Є. В. Рюмина М. А. Хвесик [7] і багато інших.

Постановка задачі: метою даної статті є визначити форми прояву економічного збитку, функції, види та розрахувати його. Відповідно до поставленої мети визначено наступні основні задачі: проаналізувати, як визначити розмір збитку, а також його види. В статті надається кількісна оцінка даного виду збитків. Для дослідження поставлених задач